

VALKOHÄNTÄPEURAN METSÄSTYS JOUSI- JA RUUTIASSELLA



Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Evo, Metsätalous

Kevät, 2018

Santeri Syrjätie

Metsätalous
Evo

Tekijä	Santeri Syrjätie	Vuosi 2018
Työn nimi	Valkohäntäpeuran metsästys jousi- ja ruutiaseella	
Työn ohjaaja/t	Pekka Vuori	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyössä selvitettiin valkohäntäpeuran metsästyksen eroja metsästysjousen ja kiväärin välillä. Työn tavoitteena oli selvittää, miten valkohäntäpeuraa metsästetään Suomessa jousella ja kiväärillä.

Idea tähän aiheeseen tuli metsästysharrastuksen kautta. Valkohäntäpeuran metsästys jousiaseilla tuli Suomessa luvalliseksi metsästyskaudelle 2017–2018, joten aihe on erittäin ajankohtainen ja mielenkiintoinen. Opinnäytetyön tilaaja on Suomen Jousimetsästäjien Liitto Ry.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta, kyselytutkimuksesta ja sen tulosten esittelystä sekä pohdinnasta. Teoriaosuus sisältää tietoa valkohäntäpeurasta, sen metsästystavoista ja metsästysvälineistä.

Kyselytutkimuksessa pyrittiin selvittämään, miten jousi- ja kiväärimetsästäjät metsästävät valkohäntäpeuraa ja paljonko itse metsästystapahtuma eroaa kahden täysin erilaisen metsästysvälineen välillä. Kysely toteutettiin Webropol-ohjelmalla. Se suunnattiin henkilöille, jotka olivat saaneet valkohäntäpeuran saaliikseen.

Valkohäntäpeuran metsästys jousen ja kiväärin välillä ei tutkimuksen mukaan eroa kovinkaan paljoa toisistaan, vaikka kyseessä ovat täysin erilaiset metsästysvälineet. Suurimmat erot ovat ampumamatkoissa ja passipaikan valinnassa.

Avainsanat valkohäntäpeura, jousimetsästys, metsästys

Sivut 33 sivua, joista liitteitä 4 sivua

Forestry
Evo campus

Author	Santeri Syrjätie	Year 2018
Subject	White-tailed deer hunting with a bow and a powder gun	
Supervisor	Pekka Vuori	

ABSTRACT

This thesis studies the differences in deer hunting between hunting with a bow and hunting with a rifle. The aim of the thesis was to describe how the white-tailed deer is hunted with a bow and a rifle in Finland.

The author's hunting hobby gave the idea for the thesis. Hunting white-tailed deer with a bow became legal in Finland in the beginning of the hunting season 2017 so this subject is very new and interesting. The commissioner of the thesis is the Finnish Bowhunting Association, Suomen Jousimetsästäjien Liitto Ry.

The thesis consists of the theory, a survey and its results and speculation. The theory part contains information about the white-tailed deer, the different ways to hunt it and the hunting equipment.

The aim of the survey was to find out how bow hunters and rifle hunters hunt the white-tailed deer and how much the hunting process differs between the two completely different weapons. The survey was executed via Webropol programme and it was targeted to hunters who had managed to kill a white-tailed deer.

The study shows that hunting with a bow or with a rifle does not differ from each other that much even though they are two completely different weapons. The biggest differences are the shooting distance and how the hunting place is selected.

Keywords white-tailed deer, bowhunting, hunting

Pages 33 pages including appendices 4 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	VALKOHÄNTÄPEURA	1
3	VALKOHÄNTÄPEURAN METSÄSTYSTAVAT	2
3.1	Kyttäysmetsästys.....	2
3.2	Metsästys koiria apuna käyttäen	3
3.3	Metsästys ajoketjulla	4
3.4	Hiipimisjahti.....	4
3.5	Muut metsästystavat	5
4	METSÄSTYSVÄLINEET	5
4.1	Lainsäädäntö	5
4.2	Pitkäjousi	6
4.3	Vastakaarijousi	7
4.4	Taljajousi.....	8
4.5	Nuolien kärjet.....	9
4.6	Kiväärit.....	10
4.7	Kiväärin patruunat.....	11
4.8	Kiikaritähkäimet.....	11
5	KYSELYTUTKIMUS	11
5.1	Webropol-kysely	12
5.2	Menetelmäkuvaus.....	12
6	VASTAUSTEN TULOKSET JA ANALYSOINTI.....	12
6.1	Peruskysymykset	12
6.2	Tarkemmin metsästystä koskevat kysymykset	16
6.3	Avoimet kysymykset.....	25
7	POHDINTA.....	26
	LÄHTEET	29

Liitteet

Liite 1 Kyselylomake

1 JOHDANTO

Valkohäntäpeurakanta on kasvanut Suomessa nopeasti. Vuonna 2017 päättyneellä metsästyskaudella kaadettiin 32 233 valkohäntäpeuraa, minkä jälkeen kannan arvioitiin olevan jo melkein 80 000 yksilöä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana kanta on kaksinkertaistunut, ja valkohäntäpeurasta on tullut yksi merkittävimmistä riistalajeistamme.

Valkohäntäpeuran metsästys myös jousiaseilla tuli Suomessa lailliseksi keväällä 2017. Itse metsästystä harrastavana ja siitä kiinnostuneena sain ajatuksen, että tekisin opinnäytetyöni valkohäntäpeuran metsästyksen eroista jousi- ja ruutiaseilla. Opinnäytetyön tilaajana on Suomen Jousimetsästäjien Liitto Ry. Tämä opinnäytetyö sisältää teoriaa valkohäntäpeurasta ja sen metsästyksestä sekä kyselytutkimuksen, jonka avulla selvitetään, miten valkohäntäpeuran metsästys eroaa käytettäessä metsästysvälineenä joustasta tai kivääriä. Tarkoituksena on selvittää, miten eri metsästystavat eroavat toisistaan ja lisätä tietoa etenkin valkohäntäpeuran jousimetsästyksestä.

2 VALKOHÄNTÄPEURA

Valkohäntäpeura (kuva 1, s. 2) on alunperin pohjoisamerikkalainen sorkkaeläinlaji. Suomeen ensimmäiset valkohäntäpeurat tulivat lahjana amerikansuomalaisilta Suomen Metsästäjäliitolle vuonna 1934. Lahjan tarkoituksena oli antaa entiselle isänmaalle uudeksi riistaeläimeksi hienoin riistaeläin, joka uudesta kotimaasta löytyi. (Suomen metsästäjäliitto ry n.d.)

Valkohäntäpeuroja on eroteltavissa 38 eri alalajia, ja Suomessa esiintyvät valkohäntäpeurat kuuluvat alalajiin nimeltä *Odocoileus virginianus borealis*, joka on kooltaan ja sarvirakenteeltaan yksi suurimmista. Valkohäntäpeura on erittäin hyvä mukautumaan vallitseviin olosuhteisiin. Suomessa valkohäntäpeura suosii elinympäristönään peltojen ja sekametsien muodostamia alueita, joissa on runsaasti pensaikkoisia suojavyöhykkeitä. Talviruokinnan myötä valkohäntäpeurat ovat nykyään hyväksyneet elinympäristökseen myös entistä metsäisempiä alueita. (Häkkinen 2005.)

Valkohäntäpeura on keskikokoa suurempi sorkkaeläin, ja se on kasvissyöjä. Sen ravinto vaihtelee vuodenajasta riippuen. Keväällä ja kesällä se suosii ravinnokeeseen heinäkasveja, oraita, pensaiden ja puiden versoja sekä silmuja. Syksyn ja talven koittaessa valkohäntäpeurat siirtyvät peltojen läheisyydestä metsäisempiin paikkoihin, jolloin peuroille alkaa maistumaan kannervakasvustot sekä puolukan ja mustikan varvut, mutta erityisesti runsaslumisina talvina valkohäntäpeurat ovat pitkälti riippuvaisia pääasiassa

metsästäjien ylläpitämistä ruokintapaikoista. Ylläpidetyillä ruokintapaikoilla peuroille tulisi olla tarjolla monipuolisesti hiilihydraatteja, rasvoja, proteiineja, kivennäis- ja hivenaineita sekä vitamiineja. Käytännössä usein on tarjolla viljaa, porkkanoita, omenoita, sokerijuurikkaita, punajuuria tai perunoita. Jos peuroille ei ole tarjolla ruokintapaikkaa, ne käyttävät ravinnokseen usein pajupensaita, pihlajia, haavanversoja, katajapensaita ja harmaalepän ja tervalepän vesoja. (Alkula, Häkkinen, Koivisto, Lappalainen, Moilanen, Niemelä, Pulliainen, Sormunen & Vikberg 1986.)



Kuva 1. Valkohäntäpeura (kuva: Syrjätie 2017).

3 VALKOHÄNTÄPEURAN METSÄSTYSTAVAT

Valkohäntäpeuraa saa metsästää Suomen riistakeskuksen myöntämällä ML26 §:n mukaisella hirvieläimen pyyntiluvalla kyttäämällä 1.9.–29.9. ja myös muilla metsästysmuodoilla 30.9.–31.1. välisenä ajankohtana. Valkohäntäpeuran metsästys on monipuolista, ja siinä voi hyödyntää monia eri metsästystapoja. (Suomen riistakeskus 2017.)

3.1 Kyttäysmetsästys

Kyttäysmetsästys on yksi suosituimpia valkohäntäpeuran metsästysmuotoja, ja tällä tavalla on paras suorittaa valikoivaa metsästystä. Valikoivassa metsästyksessä on etukäteen selvitetty esimerkiksi riistakameran avulla, minkälaisia peuroja tietyllä alueella liikkuu, ja näistä valitaan poistettava yksilö. Monesti valikoivassa metsästyksessä saaliiksi yritetään saada esimerkiksi huonosarvisia uroksia, vasattomia naaraita ja vassoja. Kyttäysmetsästyksen ero muihin metsästysmuotoihin on se, että eläinten odotetaan

tulevan omatoimisesti metsästäjän ulottuville. Yleisimmin kyttäystä harrastetaan viljapelloilla, ruokintapaikoilla (kuva 2) sekä peurojen kulkureittien varrella. Monesti metsästäjillä on käytössään lämmitettävä koppi tai torni, josta kyttäys suoritetaan. Kopista metsästettäessä ei näin ollen keliolosuhteet haittaa, vaan metsästäjä voi nauttia jahdista kovasta tuulesta tai vesisateesta huolimatta. Valkohäntäpeuroja kytätään pääasiassa iltasin ja öisin, sillä ne lähtevät yleensä liikkeelle hämärän koittaessa. Syksyllä ja talvella lumettomana aikana kyttäys on monesti hankalaa valaistusolosuhteiden takia. Lumen tultua maahan pimeys ei tule yhtä nopeasti kuin sulalla kelillä, jolloin kyttäystä voi harrastaa myöhäisempäänkin kellonaikaan. Jos taivas on pilvetön ja täysikuu loistaa, voi kyttäystä suorittaa lähes koko yön. (Alkula ym. 1986.)



Kuva 2. Valkohäntäpeuroja ruokintapaikalla (kuva: Syrjätie 2017).

3.2 Metsästys koiria apuna käyttäen

Ajavien koirien käyttäminen valkohäntäpeuran metsästyksessä sallittiin Suomessa vuonna 1993. Viime vuosina se onkin kasvattanut suuresti suosiotaan valkohäntäpeuran metsästyksessä. Metsästysasetuksen 12§ kielittää säkäkorkeudeltaan yli 28 cm korkean ajavan koiran käytön hirvieläinten metsästyksessä, joten käytännössä puhdasrotuisista koirista valkohän-

täpeuran metsästyksessä käytetään vain mäyräkoiria. Käytännössä metsästyksessä ajavalla koiralla tapahtuu niin, että valitaan alue jossa oletetaan olevan valkohäntäpeuroja. Tämän jälkeen alue ympäröidään metsästäjillä, ja päästetään koira tai koirat etsimään valkohäntäpeurat alueelta. Löydettyään peuran jäljet koira lähtee seuraamaan niitä, ja kun se löytää peurojen oleskelupaikan ja saa peurat liikkeelle, ajaa se niitä haukkuen takaa. Koiran ajaessa peuroja peurat yleensä jossain vaiheessa tulevat metsästäjien passiin, josta kaato voidaan suorittaa.

Uusimpana koirametsästystapana Suomeen on tullut karkottavien koirien käyttö. Tässä tavassa toimintatapa on muuten hyvin samanlainen kuin ajavaa koiraa käytettäessä, mutta karkottava koira saa seurata kohde-eläintään maksimissaan 20 minuuttia. Karkottavana koirana saa käyttää mitä tahansa koiraa rotuun tai korkeuteen katsomatta. Tyypillisimpiä karkottavina koirina käytettyjä rotuja on viiriäiskoirat, terrierit, spanielit ja noutajat. Karkottavien koirien käyttö soveltuu hyvin pieniin metsäalueisiin, joissa toimittaessa toivotaan, että koira ei etene kauas ohjaajastaan.

3.3 Metsästyksessä ajoketjulla

Ajoketjumetsästyksessä kutsutaan myös miesajolla tapahtuvaksi metsästyksiksi. Ajoketjumetsästyksessä usein varustautuneet metsästäjät ovat passissa metsästettävän alueen reunoilla, ja ajoketjussa olevat henkilöt liikkuvat rivistössä ääntä pitäen metsästysalueen läpi. Tässä metsästystyyliä alueet ovat yleensä suhteellisen pieniä, joten ajallisesti ajoketjumetsästyksessä ei kestä kauaa. Tarkoituksena on, että ajoketju karkottaa alueessa olevat valkohäntäpeurat liikkeelle passimiesten näkyviin, jolloin passimies voi suorittaa kaatolaukauksen. Tärkeää on, että ajoketju ei liiku erityisen kovaa vauhtia, jotta valkohäntäpeurat liikkuisivat rauhallisesti ajoketjun edellä ja pysähtyisivät välillä kuuntelemaan. Ajoketjun liikkuessaan liian lujaa valkohäntäpeurat saattavat lähteä hyvin kovalla vauhdilla pakoon ja korkeilla loikilla lujaa vauhtia menevään valkohäntäpeuraan on silloin vaikea suorittaa laadukasta kaatolaukausta. Ajoketjussa olevat henkilöt eivät yleensä turvallisuussyistä kanna asetta mukanaan, eikä ajoketjussa olevat henkilöt muutenkaan tarvitse metsästyskorttia. Tämä metsästystyyli on pakon sanelemana suosittua seuruemetsästystä alueilla, joissa ei esimerkiksi susikannan tai lähellä sijaitsevien valtateiden takia voi harrastaa koirametsästystä. (Kairikko & Ruola 2004.)

3.4 Hiipimisjahti

Hiipimisjahdissa metsästäjä hakeutuu alueelle, jossa oletettavasti on valkohäntäpeuroja. Siellä metsästäjä liikkuu tarkkaavaisena hitaasti ja sananmukaisesti hiipii ja pysähtelee yrittäen löytää valkohäntäpeurojen oleskelupaikan, jossa pystyisi suorittamaan kaatolaukauksen. Tässä metsästystyyliä on erittäin tärkeää huomioida tuulen suunta sekä liikkua mahdollisimman hiljaa ja huomaamattomasti.

3.5 Muut metsästystavat

Vielä toistaiseksi vähissä mutta kasvavissa määrin valkohäntäpeuroja metsästetään myös erilaisilla houkuttimilla ja hajusteilla. Houkuttelua voi suorittaa esimerkiksi kuvastamalla, jolloin maastoon sijoitetaan aidon näköinen ja kokoinen hajustettu valkohäntäpeuran kuva, jonka toivotaan houkuttelevan luokseen lähistöllä olevia valkohäntäpeuroja. Houkuttelua voi myös suorittaa kalisuttelemalla valkohäntäpeurojen jättösarvia yhteen, josta syntyvä ääni muistuttaa kahden valkohäntäpeurauroksen taistelusta syntyvää sarvien kalahtelua. (Kairikko & Ruola 2004.)

4 METSÄSTYSVÄLINEET

Aikaisempina vuosina valkohäntäpeuraa ei ole saanut metsästää Suomessa metsästysjousilla, mutta metsästyskaudelle 2017–2018 se sallittiin. Kivääri on silti edelleen yleisin valkohäntäpeuran metsästyksessä käytetty metsästysväline.

4.1 Lainsäädäntö

Metsästyksessä laillisia jousityyppejä on kolme, ja ne ovat taljajousi, vasta-kaarijousi ja pitkäjousi. Varsi- eli jalkajousi on Suomessa kielletty metsästyskäytössä. (Kylmä 2010.)

”Jousiasetta saa käyttää vain villikanin, metsäjäniksen, rusa-
kon, oravan, euroopanmajavan, kanadanmajavan, piisamin,
rämemajavan, tarhatun naalin, ketun, supikoiran, pesukar-
hun, mäyrän, kärpän, hillerin, näädän, minkin, metsäkauriin,
kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, valkohäntäpeu-
ran, metsäpeuran, muflonin ja villisian sekä riistaeläimiin
kuuluvien lintujen samoin kuin rauhoittamattomien eläinten
ampumiseen.

Riistaeläimen ampumiseen saa käyttää vain sellaista jousi-
asetta, jonka jännittämiseen tarvittava voima on vähintään
180 newtonia (180 N).

Eläimen ampumiseen käytettävän nuolen kärjen on oltava
sellainen, että asianmukainen osuma on heti tappava. Jos
jousiasetta käytetään euroopanmajavan, kanadanmajavan,
metsäkauriin, kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran,
valkohäntäpeuran, metsäpeuran, muflonin tai villisian ampu-
miseen, nuolella on käytettävä leikkaavaa kärkeä, jonka hal-
kaisija on vähintään 22 millimetriä. Jos jousiasetta käytetään
euroopanmajavan tai kanadanmajavan ampumiseen, nuoli
on lisäksi kytkettävä siimalla jouseen.

Metsäkaurista, kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa, valkohäntäpeuraa, metsäpeuraa, muflonia tai villisikaa jourella metsästettäessä ampujana saa toimia ainoastaan se, joka on suorittanut metsästyslain 21 §:ssä tarkoitetun ampu-makokeen.” (Metsästysasetus 516/2017 § 20.)

Valkohäntäpeuran metsästyksestä kiväärin kanssa metsästysasetus antaa myös joitain rajoitteita.

”Valkohäntäpeuraa, saksanhirveä, metsäpeuraa, kuusipeuraa ja japaninpeuraa saa ampua vain aseella, jonka patruunan luodin paino on vähintään 6 grammaa ja osumaenergia 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 2 000 joulea tai luodin painon ollessa 8 grammaa tai enemmän osumaenergia on vastaavalla tavalla mitattuna vähintään 1 700 joulea.” (Metsästysasetus 759/2016 § 16 a.)

Lain mukaan valkohäntäpeuraa saa metsästää myös haulikon täyteispainoksilla. Niiden käyttö on kuitenkin niin vähäistä ja metsästys täyteispainoksilla painottuu lähinnä vain koirajahteihin, että sitä ei käsitellä tässä opinnäytetyössä tämän tarkemmin.

4.2 Pitkäjousi

Vanhin ja yksinkertaisin jousimalli on pitkäjousi (kuva 3, s. 7), joka on edelleen suosittu metsästyksessä. Nykyään pitkäjouset on yleensä valmistettu laminoimalla puuta ja lasikuitua. Metsästykseseen käytetään myös täysin puusta valmistettuja tai eläinten jänkeillä vahvistettuja primitiivijousia. Malliltaan pitkäjouset ovat yleensä yksiosaisia. Pitkäjousi ei ole laiskan harjoittelijan ase, vaan se vaatii paljon harjoittelua ja nuolten sovittamista. Pitkäjousi sopii hyvin vaistoampujalle. Vaistoammunta tarkoittaa, että ampuminen tapahtuu vaistojen varassa, ja sen takia sitä tuleeikin harjoitella erittäin paljon riittävän osumavarmuuden saavuttamiseksi. Pitkäjousessa ei ole erillisiä liikkuvia osia, joten se on melkein kokonaan huoltovapaa. (Suomen Jousimetsästäjien Liitto RY n.d.)



Kuva 3. Pitkäjousi (Eräkala n.d.a).

4.3 Vastakaarijousi

Vastakaarijousta (kuva 4, s. 8) kutsutaan myös vastakäyräjouseksi; sen nimi tulee lapojen kaarevasta muodosta. Kaarien rakenteessa oleva vastakäyrä parantaa jousen ”heittoa” ja samalla se tasoittaa vetoon tarvittavaa voimaa. Vastakaarijousi on kevyt ja pieni jousimalli, joita tehdään yksi-, kaksi- ja kolmiosaisina malleina. Myös vastakaarijousella ampuminen on vaisto-ammuntaa, eikä sen rakenteeseen yleensä liitetä mitään ampumista helpottavia lisäosia. (Suomen Jousimetsästäjien Liitto RY n.d.)



Kuva 4. Vastakaarijousi (Eräkala n.d.b).

4.4 Taljajousi

Taljajousi (kuva 5, s. 9) on kaikista tässä työssä mainittavista metsästyslailisista jousista modernein ja monimutkaisin, mutta se on kuitenkin yleisin metsästyksessä käytettävä jousi. Sen käyttäytyminen aikaisemmin mainituista jousityypeistä eroaa siinä, että sen virittämiseen vaadittu voima eli jousen jäykkyys on suurimmillaan virittämisen puolella välissä. Puolivälin jälkeen taljajousen vetäminen ampumavalmiuteen on suhteellisen kevyt, joka mahdollistaa rauhallisen ja huolellisen tähtäämisen vaikka jousi olisi-kin paunamäärältään suuri.

Taljajousen käyttäytyminen johtuu jousessa olevista epäkeskopyöristä. Epäkeskopyörien muoto vaikuttaa siihen, kuinka miellyttävä jousi on virittää ja kuinka paljon vedon loppuvaiheessa on kevennystä. Yleensä taljajousen kevennys on 50–80 % välillä. Epäkeskopyörien ansiosta saavutetaan myös aikaisemmin mainittuja jousia suurempi lähtönopeus nuolelle ja vaakaampi lentorata.

Taljajousi on monimutkaisempi virittää kuin pitkäjousi tai vastakaarijousi sen mekaanisen rakenteen ja lisävarusteiden takia. Taljajouseen on usein kiinnitetty erillinen nuolihylly, tähtäimiä ja stabilisaattori. Taljajousella pystyy myös ampumaan ilman edellä mainittuja lisävarusteita, joten vaisto-ammunta on myös tällä jousityypillä mahdollista. (Suomen Jousimetsästäjien Liitto RY n.d.)

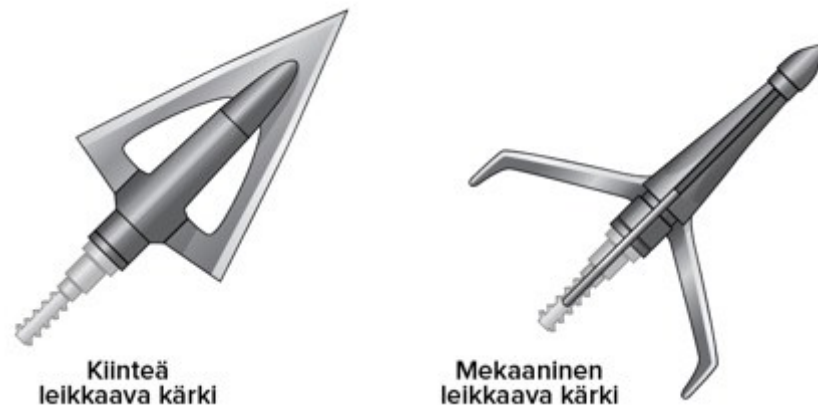


Kuva 5. Taljajousi ja sen osat nimettyinä (Metsälle-blogi 2015).

4.5 Nuolien kärjet

Valkohäntäpeuran metsästyksessä käytetään kahdentyyppisiä kärkiä, jotka ovat joko kiinteäteräisiä tai mekaanisia (kuva 6 s. 10) eli osumasta aukeavia metallista valmistettuja kärkiä. Lain mukaan kärjen tulee olla halkaisijaltaan vähintään 22 millimetriä. Kiinteän ja mekaanisen kärjen ero on, että kiinteä kärki ei sisällä liikkuvia osia. Kiinteä kärki on koko matkan samassa muodossa, kun taas mekaaninen kärki lentää pienessä ”nipussa” koko matkan ja terät aukeavat leveiksi vasta osuttuaan kohteeseensa. Valkohäntäpeuran metsästyksessä käytetyt kärjet ovat yleensä kaksi-, kolmi-

tai neliteräisiä. Hyvä osuma on silti huomattavasti tärkeämpää kuin terien muoto, koko tai lukumäärää. Erittäin tärkeää on pitää kärkien terät partaveitsen terävinä, jotta ne säilyttävät hyvät leikkausominaisuutensa ja näin pystyvät läpäisemään eläimen vitaalialueen. (Kylmä 2010.)



Kuva 6. Kiinteä leikkaava kärki ja mekaaninen leikkaava kärki (Suomen Jousimetsästäjäinliitto Ry 2017).

4.6 Kiväärit

Kivääri (kuva 7) on yleisin metsästysase valkohäntäpeuran metsästyksessä. Kiväärityyppejä on olemassa monia erilaisia, muun muassa pulttilukkoisia, itselataavia, suoraverolukkoisia, vipulukkoisia, pumpppu ja taittuvapiippuisia kertalaukauskivääreitä. Näillä kaikilla kuitenkin toimintaperiaate on sama. Kiväärin tukkiosa on yleensä puuta tai synteettistä muovia. (Partanen 2017.)

Kivääri on rihlattu luotiase, jonka tehovaatimukset eri riistalajeille on määriteltä aiemmin lukeneessa metsästysasetuksessa. Rihlauksen ansiosta luoti alkaa pyörimään ja täten vakauttaa luodin lentoradan, jolloin luoti säilyttää osumatarkkuuden paremmin kuin pyörimätön luoti. Rihlat ovat kuin pieniä "uria" piipun sisällä, joita metsästyskiväärin piipun sisällä on normaalisti neljä. (Partanen 2017)



Kuva 7. Kiikaritähtäimellä varustettu pulttilukkoinen kivääri (kuva: Syrjätie 2018).

4.7 Kiväärin patruunat

Valkohäntäpeuraa metsästettäessä tulee käyttää osumasta laajenevia luoteja (kuva 8). Luodin kärki on yleensä hieman tylppä. Osuttuaan eläimeen ne laajenevat halkaisijaltaan jopa kaksinkertaisiksi alkuperäiseen luodin muotoon verrattuna ja aiheuttavat täten suuren haavakanavan. Laajenemisen lisäksi luodin tulee omata riittävä läpäisyteho, jotta luoti ei pysähdy luihin vaan jatkaa matkaansa vitaalialueille saakka. Luoti ei myöskään saa pirstoutua osuttuaan eläimeen, vaan luodin jäämäpaino on optimitilanteessa sama kuin se oli ennen laukausta. (Partanen 2017.)



Kuva 8. Kiväärin patruuna alkuperäisessä muodossaan sekä luoti avautuneena (kuva: Syrjätie 2018).

4.8 Kiikaritähtäimet

Valkohäntäpeuraa metsästettäessä kiväärin päällä on yleensä optinen kiikaritähtäin (kuva 7, s. 10). Laadukas kiikaritähtäin on monimutkainen laite, jonka käytettävyyteen vaikuttavat linssien pinnoitteet ja hionta, mekaaninen kestävyys sekä sen valmistamiseen käytetyt materiaalit. Kiikaritähtäimen etuna on ristikko ja suurennos, joiden avulla eläin voidaan erottaa selkeästi pitkänkin matkan päästä mahdollistaen tarkka kaatolaukaus. Kiikarissa on kaksi päätä, joista etummaisessa on suuri linssi ja takana pieni linssi. Mitä isompi etummainen linssi on halkaisijaltaan, sitä enemmän se kerää valoa mahdollistaa täten paremmin hämärässä ampumisen. Monissa kiikaritähtäimissä on valaistu ristikko, joka myös auttaa hämärässä ampumiseen. (Partanen 2017.)

5 KYSELYTUTKIMUS

Valkohäntäpeuran metsästystä koskevaan kyselytutkimukseen saattoi vastata koko Suomen alueella. Kyselyssä pyrittiin selvittämään, miten eri metsästysvälineillä metsästävien henkilöiden metsästystavat eroavat toisistaan ja miksi vastaajat ovat valinneet juuri tämän metsästysvälineen. Kyselyyn sai vastata, jos oli onnistunut kaatamaan valkohäntäpeuran metsästysjousella tai kiväärillä, eli kaikki vastaajat olivat metsästäjiä. Kysymyksiä pohdittiin yhdessä työn tilaajan kanssa.

5.1 Webropol-kysely

Kyselytutkimus tehtiin sähköisesti Webropol-ohjelmaa hyödyntäen. Kyselyn levityksessä hyödynnettiin yhteisöpalvelu Facebookia, jossa se julkaistiin ryhmissä Valkohäntäpeuran metsästäjät ja Jousimetsästys. Valkohäntäpeuran metsästäjät-ryhmässä on 3 310 jäsentä ja Jousimetsästys-ryhmässä 3 024 jäsentä, joten kysely tavoitti hyvin jäseniä. Yhteensä vastauksia tuli 149. Tavoitteena oli saada vastauksia koko Suomen alueelta.

Ennen kyselyn julkaisua testasin kyselyn toimivuuden kahdeksalla eri vastaajalla, joiden palautteen perusteella muokkasinkin kyselyn vielä lopulliseen muotoonsa. Kyselyssä oli taustakysymyksiä, joissa selvitettiin esimerkiksi vastaajien sukupuoli, ikäjakama, metsästyskokemus ja pääsääntöinen metsästysalue. Kyselyssä oli myös tarkemmin metsästystapahtumaa koskevia kysymyksiä, joiden avulla selvitettiin esimerkiksi yleisimmät ampuamatkat, pakomatkat, metsästystavat ja käytetty metsästysväline. Avoimia kysymyksiä oli kaksi, joista toinen koski metsästyspaikan valintaa ja toinen metsästysvälineen valintaa. Kysely oli avoinna 21.2.–2.3.2018.

5.2 Menetelmäkuvaus

Kysymykset suunniteltiin selkeiksi ja yksiselitteisiksi, jotta kaikki ymmärtäisivät ne samalla tavalla. Kysymykset eivät myöskään johdatelleet vastaajaa tai olleet negatiivisia. Tutkimuksen reliabiliteetti ja valideetti on mielestäni hyvä, vaikka tutkimuksessa ei otetakaan huomioon vastaajan suorittamien valkohäntäpeurakaatojen lukumäärää. Interventio onnistui hyvin, sillä ennakkorajauksessa kysely rajattiin vain henkilöille, jotka olivat valkohäntäpeuran saaliikseen saaneet.

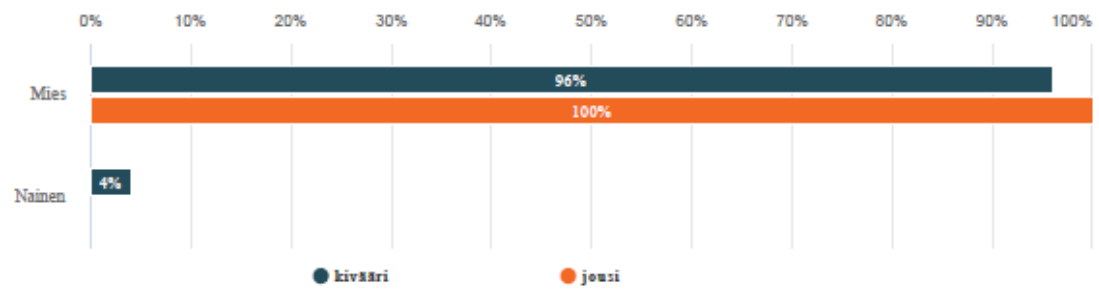
6 VASTAUSTEN TULOKSET JA ANALYSOINTI

6.1 Peruskysymykset

Kyselyn alussa oli peruskysymyksiä, joissa selvitettiin vastaajien sukupuolta (kuva 9 s. 13), ikää, metsästyskokemusta ja metsästysalueen sijaintia. Kyselyyn vastanneet olivat pääosin miehiä, vain neljä kiväärillä metsästävää ilmoitti olevansa naisia.

1. Sukupuoli

Vastaajien määrä: 149



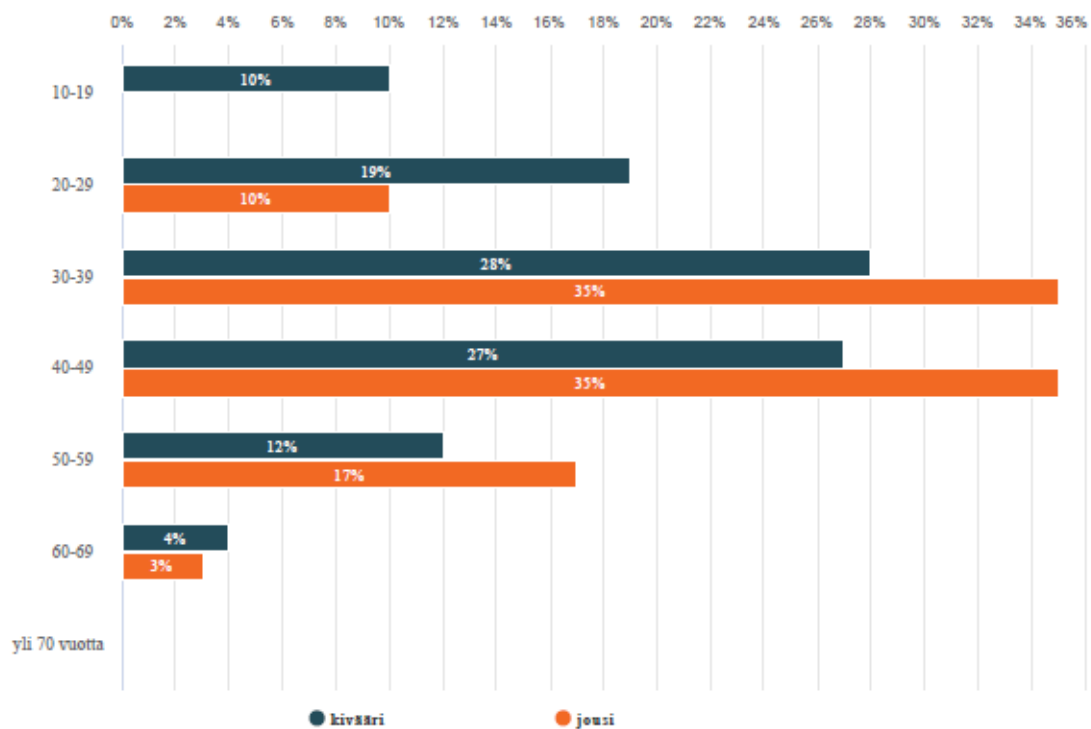
	kivääri	jousi	Yhteensä
Mies	105	40	145
Nainen	4	0	4
Yhteensä	109	40	149

Kuva 9. Vastaajien sukupuolijakauma.

Toisessa kysymyksessä selvitettiin vastaajien ikää (kuva 10, s. 14). Jousella metsästäväistä 35 % ilmoitti olevansa joko 30–39-vuotiaita tai 40–49-vuotiaita. Kiväärillä metsästävillä ikäjakauma oli suurempi jakautuen kaikkiin muihin vaihtoehtoihin kuin yli 70-vuotiaisiin. Yleisimmät ikäryhmät olivat samat kuin jousellakin metsästävillä. 28 % ilmoitti olevansa 30–39-vuotiaita ja 27 % vastaajista oli 40–49-vuotiaita.

2. Ikä

Vastaajien määrä: 149



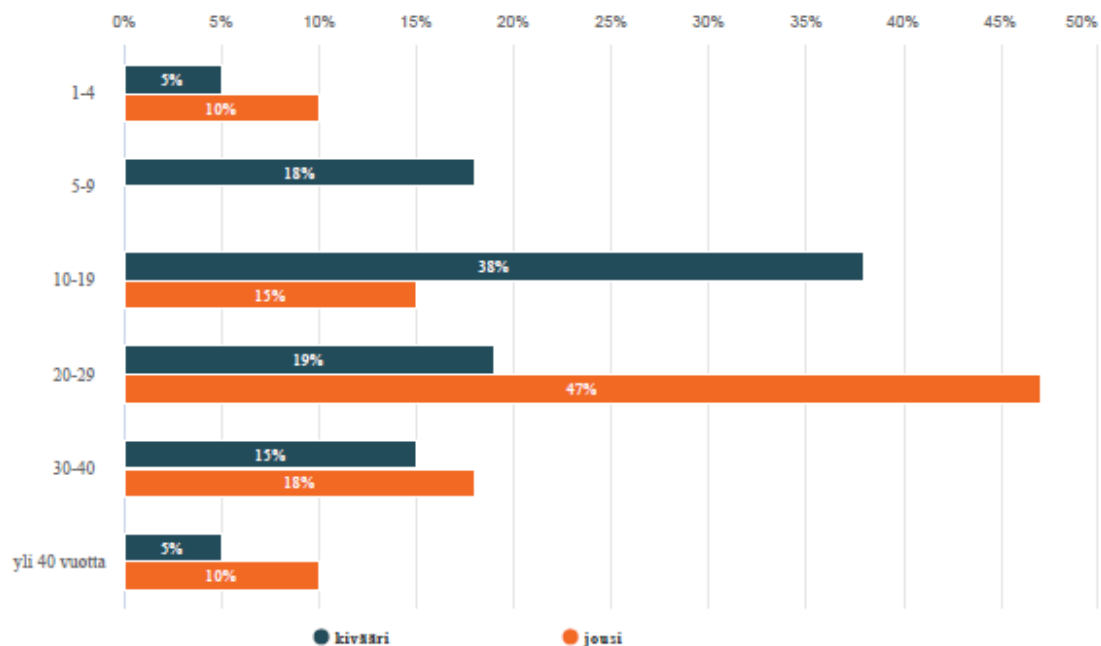
	kivääri	jousi	Yhteensä
10-19	11	0	11
20-29	21	4	25
30-39	31	14	45
40-49	29	14	43
50-59	13	7	20
60-69	4	1	5
yli 70 vuotta	0	0	0
Yhteensä	109	40	149

Kuva 10. Vastaajien ikäjakauma.

Jousella metsästävistä peräti 47 % ilmoitti metsästäneensä 20–29 vuotta. Kiväärin kanssa metsästävistä suurin ryhmä oli 10–19 vuotta metsästäneitä, ja heitä oli 38 % (kuva 11, s. 15).

3. Kauanko olet metsästänyt

Vastaajien määrä: 149



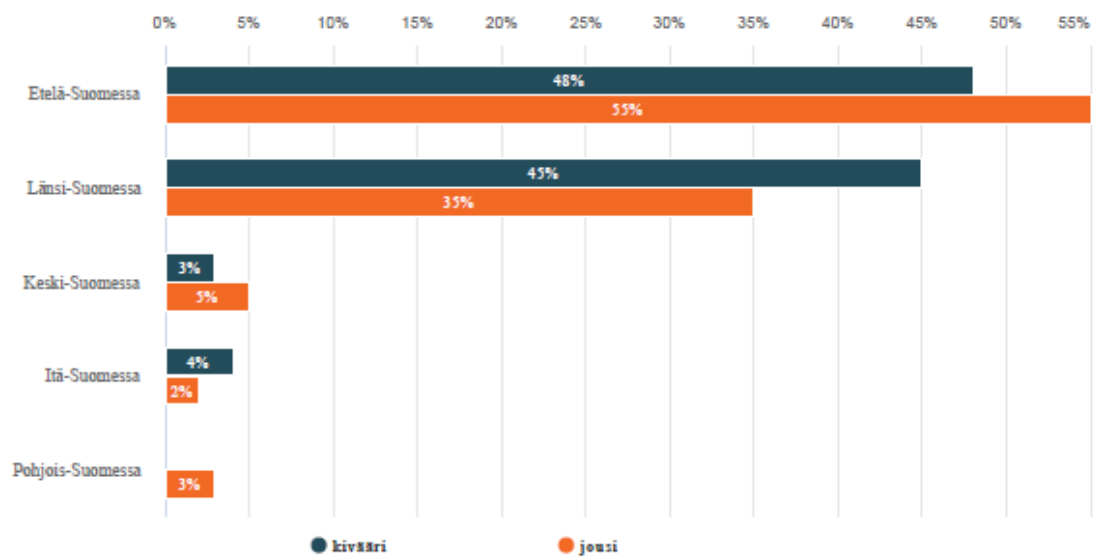
	kivääri	jousi	Yhteensä
1-4	5	4	9
5-9	20	0	20
10-19	41	6	47
20-29	21	19	40
30-40	16	7	23
yli 40 vuotta	6	4	10
Yhteensä	109	40	149

Kuva 11. Vastaajien metsästyskokemus.

Eniten kysely tavoitti metsästäjiä Etelä-Suomen alueelta (kuva 12, s. 16). Jousella metsästävistä 55 % ja kiväärin kanssa metsästävistä 48 % ilmoitti metsästävänsä Etelä-Suomessa. Toiseksi yleisin alue oli Länsi-Suomi, jossa jousen kanssa metsästäviä oli 35 % ja kiväärin kanssa metsästäviä 45 % kyselyyn vastanneista henkilöistä. Vähiten vastaajia oli Pohjois-Suomesta, josta ei vastannut yhtäkään kiväärillä metsästävää ja vain yksi jousella metsästävä.

4. Millä alueella pääsääntöisesti metsästät?

Vastaajien määrä: 149



	kivääri	jousi	Yhteensä
Etelä-Suomessa	52	22	74
Länsi-Suomessa	49	14	63
Keski-Suomessa	4	2	6
Itä-Suomessa	4	1	5
Pohjois-Suomessa	0	1	1
Yhteensä	109	40	149

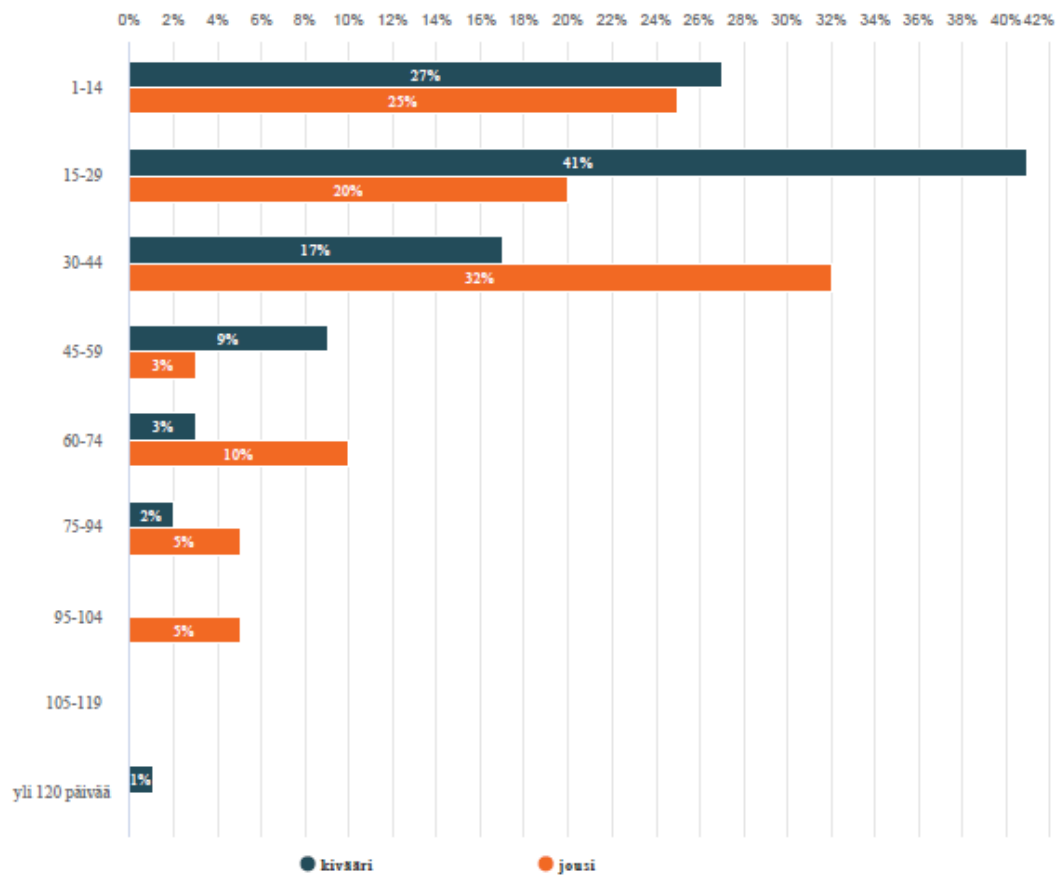
Kuva 12. Vastaajien pääsääntöiset metsästysalueet.

6.2 Tarkemmin metsästystä koskevat kysymykset

Jousen kanssa metsästäväistä 32 %:lla kului valkohäntäpeurajahdissa keskimäärin 30–44 päivää vuoden aikana (kuva 13, s. 17). Kiväärin kanssa metsästävillä yleisin aika oli 15–29 päivää saaden 41 %:n osuuden kiväärimetsästäjien vastauksista. Yleisesti ottaen jousimetsästäjillä kului valkohäntäpeurajahdissa enemmän päiviä kuin kiväärimetsästäjillä.

5. Paljonko sinulle tulee keskimäärin metsästyspäiviä vuodessa valkohäntäpeurajahdissa?

Vastaajien määrä: 149



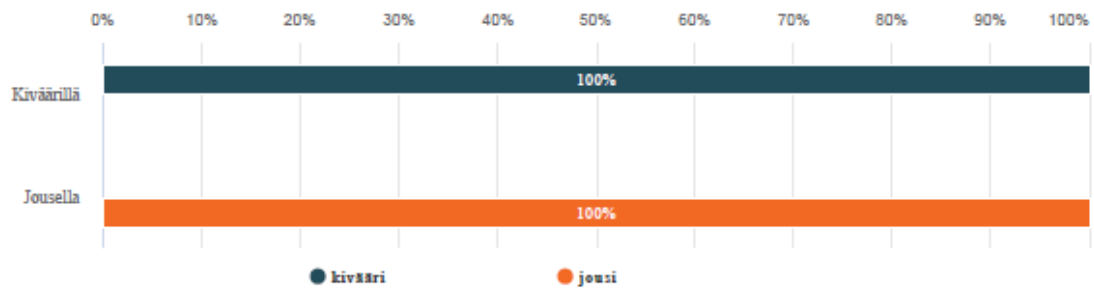
	kivääri	jousi	Yhteensä
1-14	29	10	39
15-29	45	8	53
30-44	19	13	32
45-59	10	1	11
60-74	3	4	7
75-94	2	2	4
95-104	0	2	2
105-119	0	0	0
yli 120 päivää	1	0	1
Yhteensä	109	40	149

Kuva 13. Vastaajien valkohäntäpeurajahdissa kuluttamat päivät vuoden aikana.

Kyselyyn tuli yhteensä 149 vastausta. Vastaajista kiväärillä metsästi 109 henkilöä ja jousella 40 henkilöä (kuva 14, s. 18).

6. Millä pääsääntöisesti metsästät valkohäntäpeuraa?

Vastaajien määrä: 149



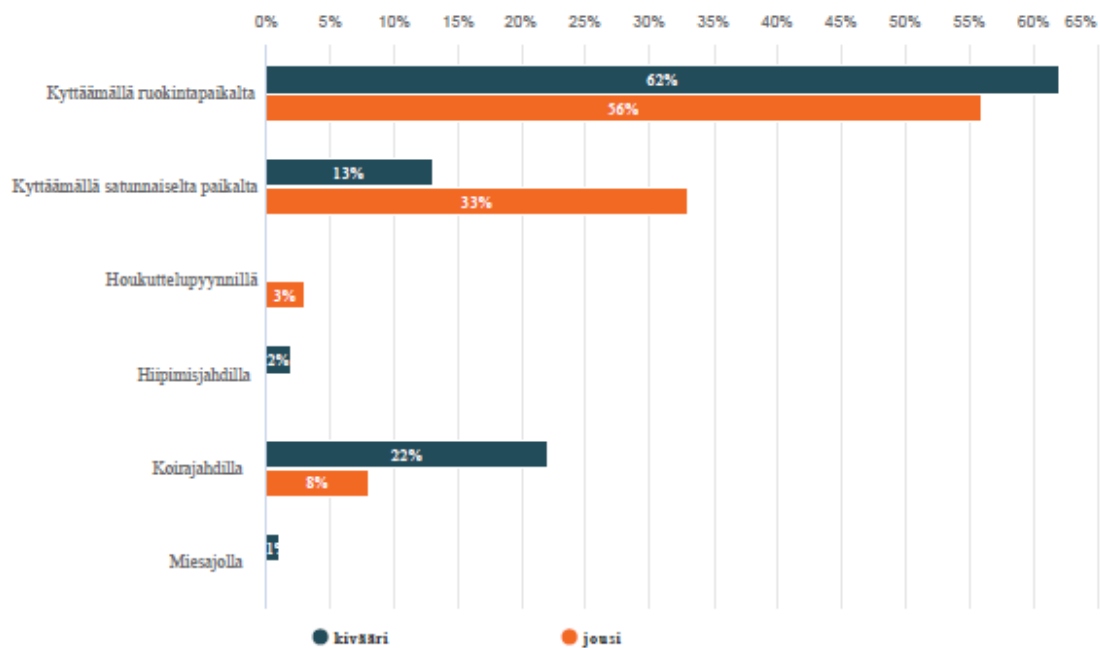
	kivääri	jousi	Yhteensä
Kiväärillä	109	0	109
Jousella	0	40	40
Yhteensä	109	40	149

Kuva 14. Vastaajien metsästysväline.

Yleisin metsästysmuoto sekä jousella että kiväärillä metsästäville oli käyttäminen ruokintapaikalta (kuva 15, s. 19). Jousimetsästäjistä 56 % ja kiväärimetsästäjistä 62 % ilmoitti metsästävänsä pääsääntöisesti ruokintapaikalta. Jousimetsästäjien suosiossa oli myös käyttäminen satunnaiselta paikalta ja 33 % vastanneista kertoi metsästävänsä pääasiassa siten. Kiväärillä metsästävien toiseksi suosituin jahtimuoto oli koirajahti 22 %:n osuudella.

8. Miten pääsääntöisesti metsästät valkohäntäpeuraa?

Vastaajien määrä: 148



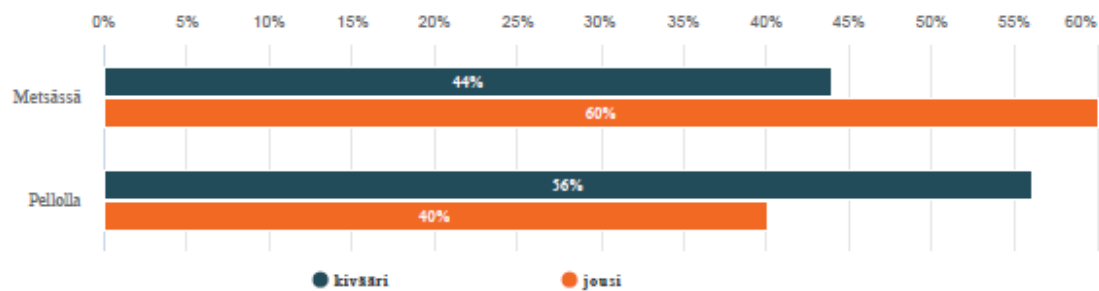
	kivääri	jousi	Yhteensä
Kyttäämällä ruokintapaikalta	68	22	90
Kyttäämällä satunnaiselta paikalta	14	13	27
Houkuttelupyynnillä	0	1	1
Hiipimisjähdillä	2	0	2
Kotirajajähdillä	24	3	27
Miesajolla	1	0	1
Yhteensä	109	39	148

Kuva 15. Vastaajien pääsääntöiset metsästystyyliä.

Yleisesti ottaen metsästys jakautuu hyvin tasaisesti tapahtumaan joko metsälle tai pellolle. Jousimetsästäjistä 60 % ilmoitti metsästävänsä metsässä, kun taas kiväärimetsästäjistä 56 % metsästää pellolla (kuva 16, s. 20).

10. Missä metsästyksesi pääosin tapahtuu?

Vastaajien määrä: 149



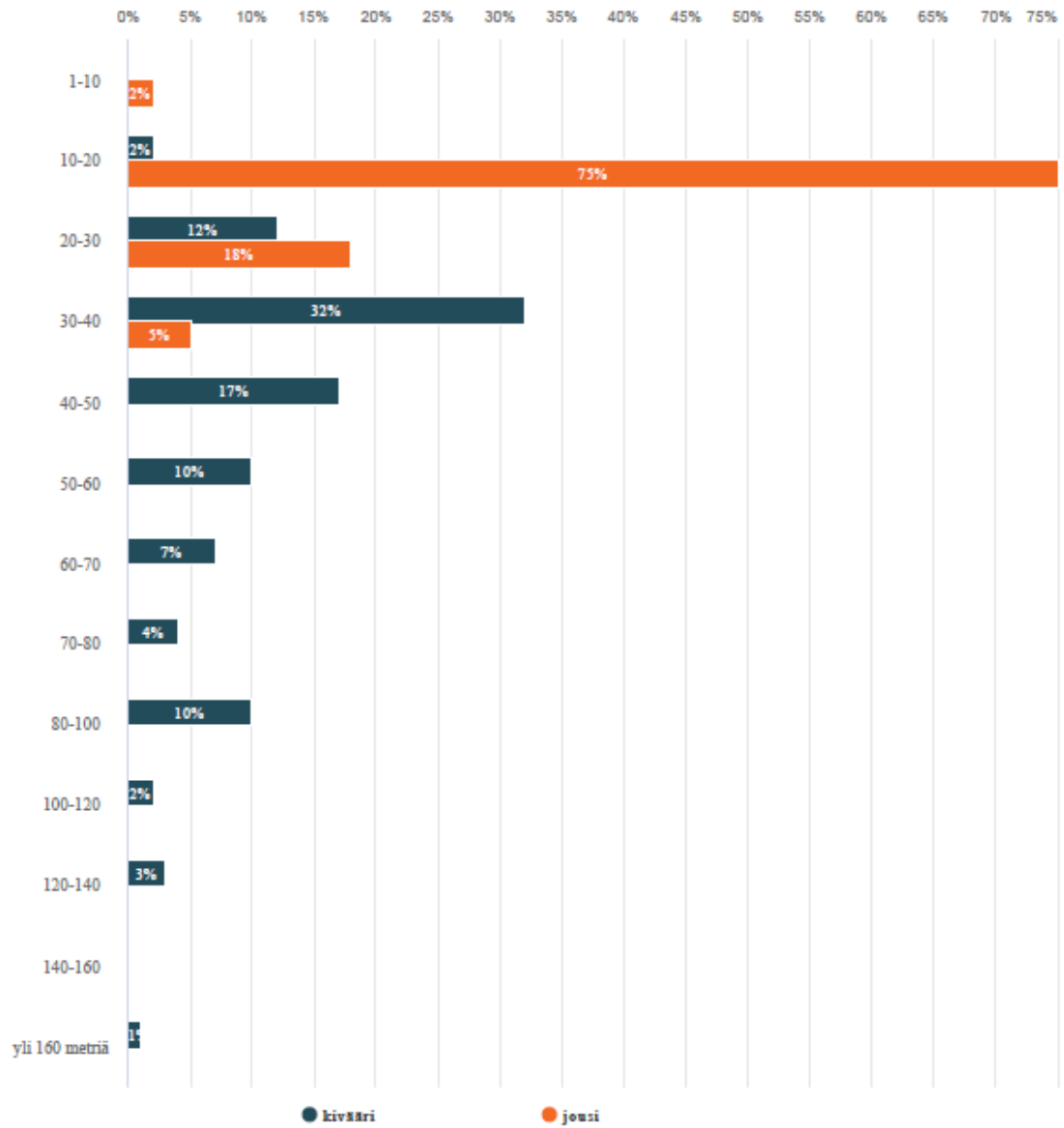
	kivääri	jousi	Yhteensä
Metsässä	48	24	72
Pellolla	61	16	77
Yhteensä	109	40	149

Kuva 16. Pääosainen metsästyksen tapahtumapaikka.

Jousimetsästäjillä ylivoimaisesti suosituin ampumamatka oli 10–20 metriä saaden peräti 75 % vastauksista. Kiväärin kanssa metsästävillä yleisin ampumamatka oli 30–40 metriä saaden 32 % vastauksista. Jousimetsästäjillä ampumamatkat vaihtelivat 1–40 metrin matkalle, kun taas kiväärimetsästäjillä vastaukset jakautuivat laajasti 10–100 metrin välillä. Yhteensä 6 % kiväärillä metsästävistä ilmoitti ampuvansa yleisimmin yli 100 metrin matkalle (kuva 17, s. 21).

11. Keskimääräinen ampumamatka

Vastaajien määrä: 149



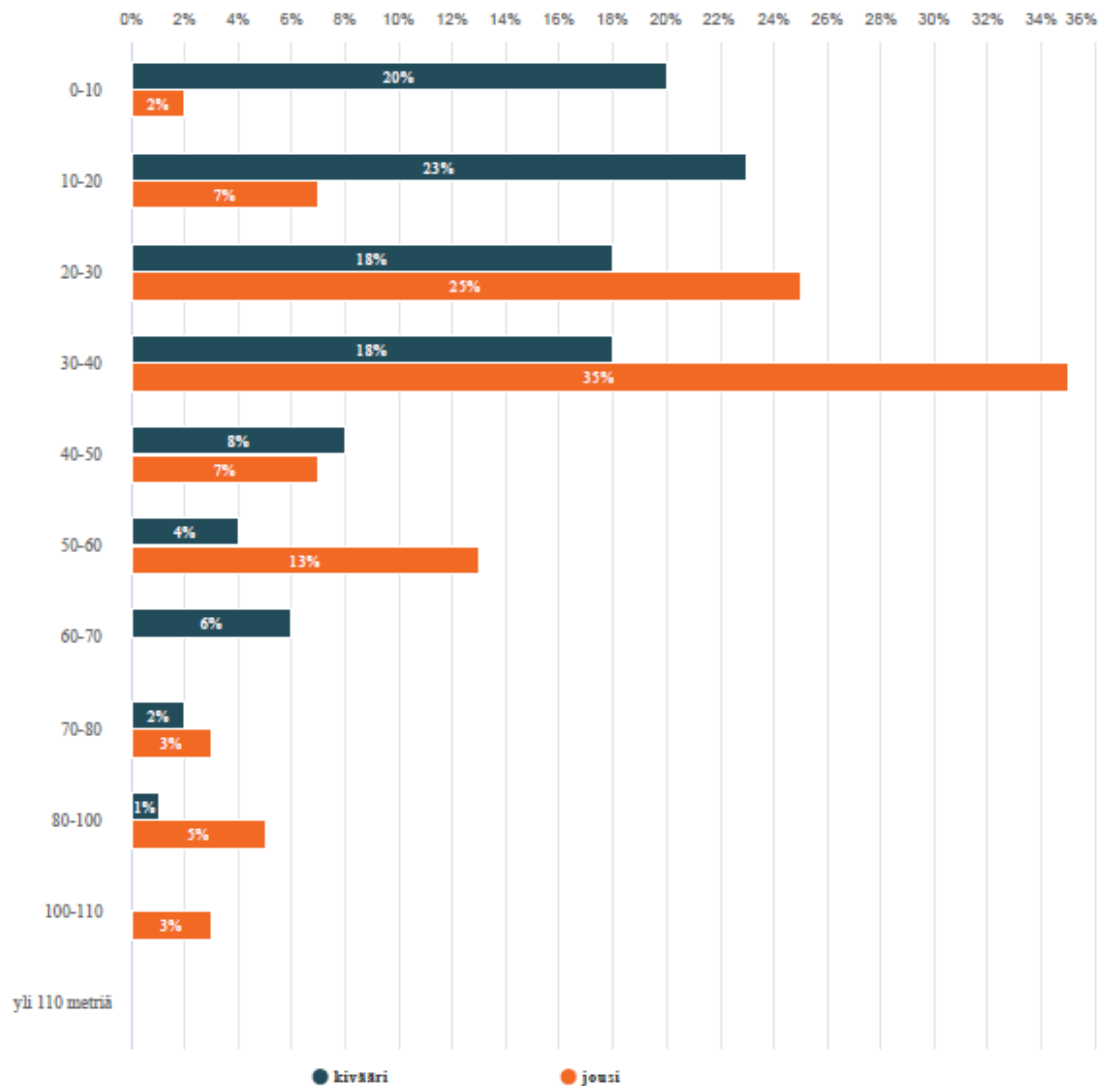
	kivääri	jousi	Yhteensä
1-10	0	1	1
10-20	2	30	32
20-30	13	7	20
30-40	35	2	37
40-50	19	0	19
50-60	11	0	11
60-70	8	0	8
70-80	4	0	4
80-100	11	0	11
100-120	2	0	2
120-140	3	0	3
140-160	0	0	0
yli 160 metriä	1	0	1
Yhteensä	109	40	149

Kuva 17. Keskimääräinen ampumamatka.

Vitaaliosuma tarkoittaa osumaa isojen verisuonien, keuhkojen ja sydämen alueelle. Yleensä osuman jälkeen eläimelle tulee luontainen pakoreaktio, joka päättyy nopeasti eläimen kuolemaan äkillisen verenpaineen laskun ja elintoimintojen hiipumisen takia. Vastauksissa keskimääräinen pakomatka vaihtelee hyvin paljon. Jousella ammutun valkohäntäpeuran pakomatka on yleensä 20–40 metriä, kun taas kiväärillä ammutun peuran pakomatka on kyselyn perusteella hieman lyhyempi. Eniten vastauksia sai 10–20 metriä, mutta myös 0–40 metriä olivat hyvin yleisiä vastauksia (kuva 18, s. 23).

12. Valkohäntäpeuran keskimääräinen pakomatka vitaaliosuman jälkeen?

Vastaajien määrä: 149



	kiväärä	jouset	Yhteensä
0-10	22	1	23
10-20	25	3	28
20-30	19	10	29
30-40	20	14	34
40-50	9	3	12
50-60	4	5	9
60-70	7	0	7
70-80	2	1	3
80-100	1	2	3
100-110	0	1	1
yli 110 metriä	0	0	0
Yhteensä	109	40	149

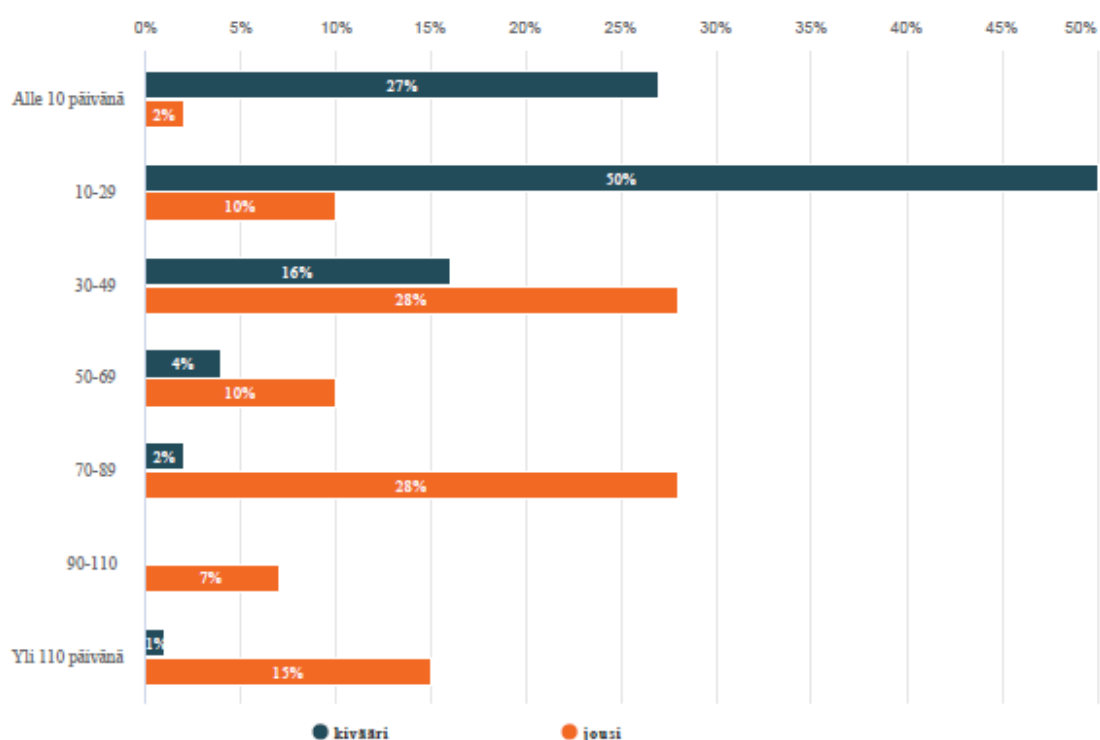
Kuva 18. Valkohäntäpeuran keskimääräinen pakomatka vitaaliosuman jälkeen.

Jousimetsästäjät harjoittelevat metsästysvälineellään huomattavasti enemmän kuin kiväärimetsästäjät. Kiväärillä metsästävistä jopa 77 % harjoittelee ammuntaa alle 30 päivänä vuodessa, ja vain 23 % vähintään 30 päivänä vuodessa. Jousimetsästäjistä alle 30 päivänä vuodessa harjoitteli 12 %, ja vähintään 30 päivänä vuodessa harjoitteli 88 % (kuva 19).

Suurta eroa harjoittelumäärissä selittää osaltaan varmasti se, että kiväärin kanssa harjoitellessa täytyy mennä ampumaradalle. Jousen kanssa taas pystyy harjoittelemaan melkein missä vain, kunhan huolehtii, että tausta on turvallinen.

13. Kuinka monena päivänä vuodessa harjoittelet ammuntaa metsästysvälineelläsi?

Vastaajien määrä: 149



	kivääri	jousi	Yhteensä
Alle 10 päivänä	30	1	31
10-29	54	4	58
30-49	18	11	29
50-69	4	4	8
70-89	2	11	13
90-110	0	3	3
Yli 110 päivänä	1	6	7
Yhteensä	109	40	149

Kuva 19. Vastaajien harjoittelumäärät.

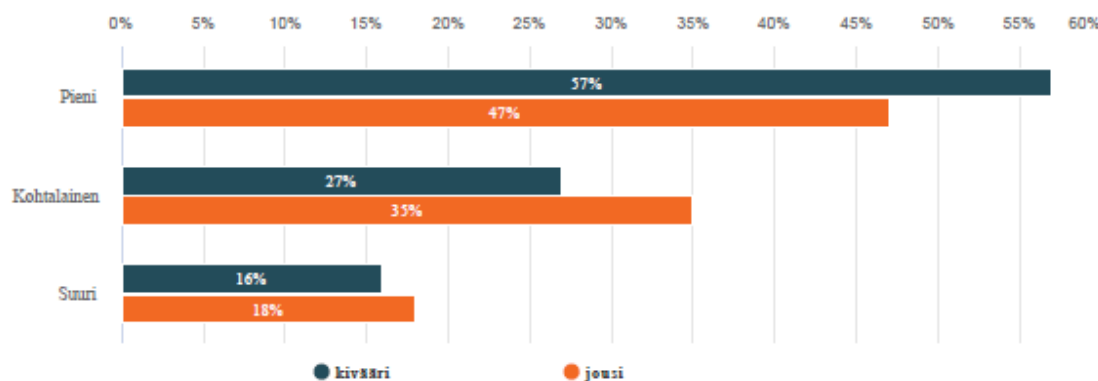
Osumasta syntyvä lihashävikki syntyy, kun ammus osuu kohteeseensa aiheuttaen kudosaivourioita, luunmurtumia ja verihyytymää. Yleisesti ottaen

kiväärillä ammuttu luoti aiheuttaa enemmän lihashävikkiä kuin jousella ammuttu nuoli, sillä luoti laajenee osuessaan kohteeseensa, kun taas nuolen partaveitsen terävät kärjet viiltävät siistin jäljen kohteeseensa.

Osumasta johtuvan lihashävikin merkitys on hyvin samankaltainen kivääri- ja jousimetsästäjien kesken. Jousimetsästäjistä 47 %:lle lihashävikin merkitys on pieni, ja kiväärimetsästäjillä vastaava luku on 57 % (kuva 20).

14. Osumasta johtuvan lihashävikin merkitys sinulle?

Vastaajien määrä: 149



	kivääri	jousi	Yhteensä
Pieni	62	19	81
Kohtalainen	29	14	43
Suuri	18	7	25
Yhteensä	109	40	149

Kuva 20. Osumasta johtuvan lihashävikin merkitys.

6.3 Avoimet kysymykset

Ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä selvitettiin, miksi vastaaja oli valinnut metsästysvälineekseen jousen tai kiväärin.

Selkeästi suurin osa jousimetsästäjistä ilmoitti valinneensa jousen metsästysvälineekseen haasteellisuuden ja uusien elämyksien takia. Moni kertoi metsästäneensä aikaisemmin myös kiväärillä, mutta lakimuutoksen myötä kiinnostus jousimetsästyksen lisääntyi. Kiväärillä kaadon pystyy suorittamaan pitkästäkin matkasta, mutta jousen kanssa täytyy päästä lähellä eläintä sekä perehtyä ympäristöön ja eläimen käyttäytymiseen. Muutama vastaaja mainitsi myös eläimeen tulevan siistin haavakanavan ilman lyijyjäämiä. Jotkut pitivät tärkeänä myös jousen hiljaisuutta ja että metsästystilanne ei pääty laukaussmeluun.

Kiväärillä metsästäväistä suuri osa mainitsi valintansa syyksi helppokäyttöisyyden, monipuolisuuden ja josta pidemmän kantomatkan. Osa vastaajista halusi metsästää kaikkea riistaa samalla aseella. Moni vastaaja myös suunnitteli aloittavansa jousimetsästyksen tulevaisuudessa. Osa vastaajista kertoi, että heidän aloittaessaan valkohäntäpeuran metsästyksen valinnanvaraa metsästysvälineen suhteen ei ollut. Muutamat vastaajat myös epäröivät jousen tehokkuutta metsästysvälineenä sekä pelkäsivät erottuvansa joukosta metsästäessään eri välineellä kuin valtaosa metsästäjistä.

Toisessa avoimessa kysymyksessä selvitettiin, miten metsästäjät valitsevat metsästyspaikkansa, jos he metsästävät muulla tavalla kuin käyttämällä ruokintapaikalla.

Jousella metsästävillä ylivoimaisesti eniten korostui käyttäminen kulkureitien varrella. Tämä vaatii etukätestiedustelua maastossa ja perehtyneisyyttä valkohäntäpeuran käyttäytymiseen. Muutama jousimetsästäjä kertoi valitsevansa paikan peuran luontaisten ruokintapaikkojen mukaan. Yhteenvetona voidaan sanoa että jousimetsästäjät metsästävät enemmän metsässä väijyen kuin peltoalueilla.

Kiväärin kanssa metsästävien suosiossa oli luontaiset ruokamaat, aikaisemmat havaintopaikat sekä pellonlaidalla väijyminen luonnonrauhasta nauttien. Moni vastaaja harrasti passimiehenä olemista yhteisjahdeissa, jolloin jahtipäällikkö päättää passipaikan yhteisen turvallisuuden ja alue-tuntemuksen takia. Muualta kuin ruokintapaikalta metsästäessä kiväärimetsästäjät suosivat peltoalueita enemmän kuin metsäisiä alueita.

7 POHDINTA

Kyselytutkimuksen avulla löytyi paljon eroja valkohäntäpeuran metsästyksessä jousi- ja kiväärimetsästäjien välillä, mutta myös paljon yhtäläisyyksiä. Itseäni hieman yllätti, että jousimetsästäjät ovat tutkimuksen perusteella hieman iäkkäämpiä kuin kiväärimetsästäjät. Jousi on vanha keksintö, mutta uuden lainsäädännön myötä olisin kuvitellut että nuoret metsästäjät ovat erittäin innokkaita kokeilemaan uutta jahtimuotoa. Kiväärimetsästäjistä 10 % oli alle 20-vuotiaita, mutta jousimetsästäjistä ei yksikään.

Osa aloittaa myös jousimetsästyksen hyvin nopeasti metsästysharrastuksen aloitettuaan, mutta vastauksista selviää että alle 10 vuotta metsästäneillä kivääri on ylivoimaisesti suosituin metsästysväline. 20–29 vuotta metsästäneissä tulee selvä tilastollinen piikki jousimetsästäjien kohdalla, ja se on varmasti sitä aikaa, kun haluaa saada harrastukseltaan uusia elämyksiä, jos on aikaisemmat vuodet harrastanut metsästyksellä samalla välineellä ja totutulla tavalla. Jousi tuntuu yhä useammin olevan kauan metsästykseltä harrastaneiden metsästäjien valinta.

Jousimetsästäjille tulee keskimäärin hieman enemmän metsästyspäiviä vuoden aikana valkohäntäpeurajahdissa kuin kiväärin kanssa metsästäville. Jousen kanssa saaliin saaminen ei ole yhtä helppoa kuin kiväärillä, koska eläimen lähelle pääseminen on monesti erittäin haastavaa. Kiväärillä pystytään suorittamaan kaatolaukaus huomattavasti pidemmälle matkalle kuin jousella. Hyvällä ampumataidolla ja kiikarilla varustettu metsästäjä pystyy kiväärillä ampumaan valkohäntäpeuraan hyvän kaatolaukauksen jopa 200 metrin päästä, kun taas jousimetsästäjälle maksimimatka on noin 35 metriä.

Metsästysvälineen valinnassa jousimetsästäjät nostivat suurimmaksi syyksi haasteellisuuden jousen kanssa metsästäessä. Monien mielestä jousimetsästyksen haasteellisuus piilee riistan lähelle pääsemisessä ja eläinten käyttäytymisen tuntemisessa. Usea vastaaja oli aikaisemmin metsästänyt kiväärin kanssa, mutta hyvillä peura-alueilla kiväärin kanssa metsästäessä jahti alkoi tuntua samalta kuin olisi hakenut lähikaupasta lihapaketin. Kiväärimetsästäjistä moni vastaaja mainitsi olevansa kiinnostunut myös jousimetsästyksestä, mutta ei ollut vielä kokenut tarpeelliseksi ostaa metsästysjousta. Kiväärillä pystyy myös metsästämään kaikkea riistaa Suomessa, ja kiväärin monipuolisuus nousikin esiin monen vastaajan vastauksissa. Muutamissa vastauksissa väitettiin, että jousi ei ole tarpeeksi tehokas väline valkohäntäpeuran metsästykseseen, eikä ole mitään syytä metsästää ikivanhalla keksinnöllä koska ruutiaseetkin on keksitty. Tästä ajattelutavasta pitäisi pyrkiä pääsemään eroon, ja siinä onnistutaan vain lisäämällä tietoutta jousimetsästyksestä.

Ruokintapaikalta käyttämällä metsästäminen on sekä jousi- että kiväärimetsästäjien suosituin metsästysmuoto. Se on kenties yksinkertaisin ja helpoin tapa saada eläin riittävän lähelle tarkkaa ja huolellista kaatolaukausta varten. Suurin ero jousi- ja kiväärimetsästäjien välillä tuntuu olevan lähinnä se, että jousimetsästäjät harrastavat enemmän ”rauhallisempia” metsästysmuotoja kuin kiväärimetsästäjät. Kiväärimetsästäjistä kukaan ei harrastanut esimerkiksi houkuttelupyyntiä, eikä jousimetsästäjistä kukaan harrastanut hiipimisjahtia. Tästä voidaan päätellä, että valkohäntäpeuran osalta jousimetsästys on suureksi osaksi käyttämistä tavalla tai toisella. Tämän toki selittää myös se, että jousen kanssa on haastavampaa suorittaa onnistunut laukaus liikkuvaan eläimeen kuin kiväärillä, ja jos metsästäjä liikkuu metsästystapahtuman aikana, on suuri vaara, että eläin huomaa metsästäjän ennen kuin eläin on riittävän lähellä jousimetsästäjää kaatolaukauksen suorittamista varten.

Kuten jo aiemmin totesin, kiväärin kanssa ampumamatkat ovat huomattavasti pidempiä kuin jousen kanssa. Jousen kanssa pyritään pääsemään mahdollisimman lähellä riistaeläintä, ja ylivoimaisesti suurin osa kaadoista tapahtuukin 10–20 metrin matkalta. Ehdoton maksimimatka jousella on 30–40 metriä, johon suoritetaan vain 5 % jousella tapahtuneista kaadoista. Kiväärillä suurin osa kaadoista tapahtuu alle 100 metrin matkalle, mutta 6 % ilmoittaa keskimääräiseksi ampumamatkakseen yli 100 metriä.

Kiväärillä ammutun valkohäntäpeuran pakomatka vitaaliosuman jälkeen on keskimäärin lyhyempi kuin jousella ammutun. Jousella ammutuista valkohäntäpeuroista vain 2 %:n pakomatka oli 0–10 metriä, kun taas kiväärillä ammutuista vastaava luku oli 20 %. Oman kokemuksen kautta voin sanoa, että jos kiväärillä ampuu vitaalialueeseen kuuluvaan sydämeen, niin peura yleensä putoaa paikoilleen eikä ota yhtään pakoaskelta, mutta taas keuhkoille osuttaessa peuran pakomatka voi olla huomattavankin pitkä. Kiväärin luodin aiheuttama paine yhdistettynä luodin hyvään aukeamiskykyyn voi aiheuttaa eläimeen suurenkin läpäisyreiän, jolloin eläimen verenpaine laskee hyvin nopeasti saaden aikaan lyhyen pakomatkan. Jousella metsästettäessä riistaan tulee yleensä siisti pieni läpäisyreikä. Terävällä kärjellä varustettu nuoli ei myöskään aiheuta eläimeen samanlaista paineen tunnetta kuin kiväärin luoti.

Kiväärillä on helpompi ampua kuin jousella, mutta silti kiväärillä ampumistakin olisi syytä harjoitella huomattavasti nykyistä enemmän. Kokonaisuudessaan jousimetsästäjät harjoittelevat ammuntaa metsästysvälineellään huomattavasti enemmän kuin kiväärimetsästäjät. Osasyynä tähän varmasti on, että jousella ampumiseen on huomattavasti helpompi luoda harjoitteluolosuhteet. Jousella ampumista voi harjoitella vaikka takapihalla, kunhan huolehtii taustan turvallisuudesta. Kiväärillä harjoittellessa täytyy yleensä mennä ampumaradalle ampumaan yleisen turvallisuuden ja melun takia.

Osumasta johtuvan lihashävikin merkitys oli hyvin samanlainen jousi- sekä kiväärimetsästäjien kesken. Jousella vitaalialueelle ammuttaessa lihashävikkiä ei yleensä synny juuri ollenkaan, kun taas kiväärillä vitaalialueelle ammuttaessa lihashävikkiä tulee lähes aina. Lihahävikin määrään vaikuttaa onko luoti pysynyt ehjänä, onko se osunut luihin, kuinka paljon se on auenut ja kuinka kovalle nopeudelle se on ladattu.

Jos tulevaisuudessa joku haluaa tehdä opinnäytetyön vastaavanlaisesti aiheesta, olisi mielenkiintoista nähdä samat tutkimustulokset suhteutettuna suoritettujen kaatojen määrään. Koska valkohäntäpeuraa on Suomessa metsästetty jousella vasta yhden kauden ajan, kaatoja ei ole jousta käyttäen suoritettu vielä niin paljoa, että kaatojen tutkiminen suhteessa suoritettujen kaatojen määrään olisi ollut mahdollista tässä tutkimuksessa.

LÄHTEET

Eräkala (n.d.a). Pitkäjousi. Haettu 15.1.2018 osoitteesta <https://www.erakala.fi/tuote/pitkajousi-ragim-fox-custom-62-/Ragimfoxcustom50/>

Eräkala (n.d.b). Vastakaarijousi. Haettu 15.1.2018 osoitteesta <https://www.erakala.fi/tuote/vastakaarijousi-ragim-black-bear-58-/ragimblackbear50/>

Häkkinen, I. (2005). *Jahtimailla, riistanisäkkäät*. Helsinki: Weilin+Göös Oy

Kairikko, J. & Ruola, J. (2004). *Valkohäntäpeura*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kylmä, J. (2010). *Jousimetsästys, johdatus nykyaikaisen jousimetsästyksen perusteisiin*. Tallinna: Raamatutrükikoja OÜ.

Metsälle-blogi: Taljajousi metsästysaseena (8.1.2015). Taljajousi ja sen osat nimettyinä. Haettu 15.1.2018 osoitteesta <https://metsalle.fi/2015/01/08/taljajousi-metsastysaseena/>

Metsästysasetus 516/2017 & 759/2016. Haettu 15.2.2018 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930666#P20>

Partanen, J. (2017). *Metsästäjän opas*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Suomen Jousimetsästäjien Liitto Ry (n.d.). Jousityypit. Haettu 10.2.2018 osoitteesta <http://www.jousimetsastys.fi/wp/perustietoa-jousimetsastyksesta/erilaiset-jousityypit/>

Suomen Jousimetsästäjien Liitto Ry (2017). Kiinteä leikkaava kärki ja mekaaninen leikkaava kärki. Haettu 17.1.2018 osoitteesta <http://www.jousimetsastys.fi/wp/topic/nuolet-ja-karjet/>

Suomen Metsästäjiliitto Ry (n.d.). Valkohäntäpeura. Haettu 5.1.2018 osoitteesta <https://metsastajaliitto.fi/node/99>

Suomen riistakeskus (2017). Metsästysajat. Haettu 7.1.2018 osoitteesta <https://riista.fi/metsastys/metsastysajat/>

Kyselylomake

Kysely valkohäntäpeuran metsästyksestä**1. Sukupuoli**

- ☐ Mies
- ☐ Nainen

2. Ikä

- ☐ 10-19
- ☐ 20-29
- ☐ 30-39
- ☐ 40-49
- ☐ 50-59
- ☐ 60-69
- ☐ yli 70 vuotta

3. Kauanko olet metsästänyt

- ☐ 1-4
- ☐ 5-9
- ☐ 10-19
- ☐ 20-29
- ☐ 30-40
- ☐ yli 40 vuotta

4. Millä alueella pääsääntöisesti metsästät?

- ☐ Etelä-Suomessa
- ☐ Länsi-Suomessa
- ☐ Keski-Suomessa
- ☐ Itä-Suomessa
- ☐ Pohjois-Suomessa

5. Paljonko sinulle tulee keskimäärin metsästyspäiviä vuodessa valkohäntäpeurajahdissa?

- ☐ 1-14
- ☐ 15-29
- ☐ 30-44
- ☐ 45-59
- ☐ 60-74
- ☐ 75-94
- ☐ 95-104
- ☐ 105-119
- ☐ yli 120 päivää

6. Millä pääsääntöisesti metsästät valkohäntäpeuraa? *

- ☐ Kiväärillä
- ☐ Jousella

7. Miksi olet valinnut juuri kyseisen metsästysvälineen?

8. Miten pääsääntöisesti metsästät valkohäntäpeuraa?

- ☐ Kyttäämällä ruokintapaikalta
- ☐ Kyttäämällä satunnaiselta paikalta
- ☐ Houkuttelupyynnillä
- ☐ Hiipimisjähdillä
- ☐ Koirajähdillä
- ☐ Miesajolla

9. Jos metsästät muulla tavalla kuin kyttäämällä ruokintapaikalta, miten valitset metsästyspaikkasi?

10. Missä metsästyksesi pääosin tapahtuu?

- ☐ Metsässä
- ☐ Pellolla

11. Keskimääräinen ampumamatka

- ☐ 1-10
- ☐ 10-20
- ☐ 20-30
- ☐ 30-40
- ☐ 40-50
- ☐ 50-60
- ☐ 60-70
- ☐ 70-80
- ☐ 80-100
- ☐ 100-120
- ☐ 120-140
- ☐ 140-160
- ☐ yli 160 metriä

12. Valkohäntäpeuran keskimääräinen pakomatka vitaliosuman jälkeen?

- ☐ 0-10
- ☐ 10-20
- ☐ 20-30
- ☐ 30-40
- ☐ 40-50
- ☐ 50-60
- ☐ 60-70
- ☐ 70-80
- ☐ 80-100
- ☐ 100-110
- ☐ yli 110 metriä

13. Kuinka monena päivänä vuodessa harjoittelet ammuntaa metsästysvälineelläsi?

- ☐ Alle 10 päivänä
- ☐ 10-29
- ☐ 30-49
- ☐ 50-69
- ☐ 70-89
- ☐ 90-110
- ☐ Yli 110 päivänä

14. Osumasta johtuvan lihahävikin merkitys sinulle?

- ☐ Pieni
- ☐ Kohtalainen
- ☐ Suuri